

ภาพลักษณ์ของเด็กฉลาดเกินวัย “ลู แบร์ติญัก” ในนวนิยายเรื่อง “ฉันกับโน”

ของเดลฟีน เดอ วิกอง

L'image d'enfant intellectuellement précoce « Lou Bertignac » dans le roman

« No et moi » de Delphine de Vigan.

นิชิตา บุญซ้ำ*

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจลักษณะเด็กฉลาดเกินวัยซึ่งเป็นเด็กที่มีลักษณะเด่นและด้อยต่างจากเด็กทั่วไปอย่างชัดเจนผ่านลู แบร์ติญัก (Lou Bertignac) ซึ่งเป็นตัวละครหลักและเป็นเด็กฉลาดเกินวัยในนวนิยายเรื่อง “ฉันกับโน” (No et moi) ของเดลฟีน เดอ วิกอง (Delphine de Vigan) นักเขียนร่วมสมัยชาวฝรั่งเศส ที่ตีพิมพ์เมื่อปี ค.ศ. ๒๐๐๗

ลูเป็นเด็กฉลาดเกินวัยที่สามารถเข้าใจเรื่องที่สลับซับซ้อนได้รวดเร็วและล้ำหน้าเด็กวัยเดียวกัน

อีกทั้งสามารถจินตนาการเรื่องราวพิสดารต่าง ๆ ได้อย่างน่าอัศจรรย์ แต่กลับไม่เข้าใจเรื่องธรรมดาสามัญและทำอะไรง่าย ๆ หลายอย่างที่เด็กวัยเดียวกับเธอทำได้ เธอจึงรู้สึกวาทนเองแปลกแยกและแตกต่างไปจากผู้อื่นจนไม่อาจอยู่ร่วมกับเพื่อนร่วมชั้นได้ แต่มีใช้ว่าลูจะประสบปัญหานี้ตลอดไป เพราะลูมีสติปัญญาที่ล้ำหน้าเกินวัย เธอจึงสามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมและโลกแห่งความเป็นจริงได้ เพียงแต่ว่าลูจะเข้าใจชีวิตอย่างแท้จริง เด็กฉลาดเกินวัยอย่างเธอต้องผ่านประสบการณ์อันเลวร้ายต้องเรียนรู้และทำความเข้าใจปัญหาต่าง ๆ ด้วยตนเอง

* อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาฝรั่งเศส ภาควิชาภาษาตะวันตก คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ผู้เขียนนวนิยายเรื่องนี้ต้องการให้ผู้อ่านทราบว่าเด็กฉลาดเกินวัยไม่ได้เป็นเด็กที่เหนือกว่าเด็กอื่น ๆ เสมอไป ในทางกลับกันอาจจะมีความซับซ้อนมากกว่าเด็กทั่วไปด้วยซ้ำ นอกจากนี้ ผู้เขียนยังแสดงให้เห็นถึงปัญหาทางด้านอารมณ์และจิตใจของลูที่มีผลมาจากครอบครัวเพื่อให้ผู้อ่านได้ตระหนักถึงความสำคัญของสถาบันครอบครัวอันเป็นสถาบันพื้นฐานของสังคมด้วย

Résumé

Cet article présente les émotions et l'imagination d'un enfant précoce. Il nous parle du roman « No et moi » de Delphine de Vigan, écrivaine française, publié chez Jean-Claude Lattès en 2007

Cet article décrit les émotions et l'imagination de Lou, une enfant précoce, le personnage principal de ce roman. Elle est capable de comprendre clairement tout ce qui paraît compliqué pour les enfants du même âge et elle peut imaginer des situations complexes différentes. Cependant, elle ne peut pas faire ce que les autres enfants du même âge font quotidiennement. Elle pense qu'à l'intérieur d'elle-même quelque chose lui fait défaut. Elle n'arrive pas à se faire des relations avec d'autres enfants de son âge.

Par ailleurs, il montre aux lecteurs ses problèmes psychologiques qui sont d'origine familiale. Ce sont les grands problèmes de la société moderne. On connaît bien aujourd'hui ces problèmes et force nous est de constater que la famille reste et restera toujours la cellule de base de notre société.

ความน่า

หากมองย้อนกลับไปในโลกรวบรวม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโลกของนวนิยาย จะเห็นว่ามี

นักเขียนหลายท่านได้พยายามถ่ายทอดชีวิตของผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาสหรือแม้กระทั่งผู้ที่เป็ปัญหาสังคมไว้ต่าง ๆ นานา อาทิ ผู้พิการที่หูหนวก ตามอดเป็นใบ้ คนเร่ร่อน เด็กจรจัด เด็กปัญญาอ่อน ฯลฯ เพื่อให้ผู้อ่านได้เข้าใจความทุกข์ยากและปัญหาการปรับตัวให้เข้ากับโลกแห่งความเป็นจริงและอยู่ร่วมกับผู้คนทั่วไปในสังคมได้ แต่น้อยคนนักที่จะนำเรื่องราวของเด็กอัจฉริยะ หรือแม้แต่เด็กฉลาดเกินวัยมาสะท้อนในงานเขียนของตน จนกระทั่งในปี ค.ศ. ๒๐๐๗ นักเขียนสตรีร่วมสมัยชาวฝรั่งเศสได้นำประสบการณ์ชีวิตเด็กฉลาดเกินวัยของตนและบุตรสาวมาเป็นแรงบันดาลใจให้เธอถ่ายทอดข้อเด่น ข้อด้อยของเด็กฉลาดเกินวัยให้ผู้อ่านชาวฝรั่งเศสได้รับรู้ ผ่านตัวละครเอก ลู แบร์ติญก ในนวนิยายเรื่อง No et moi และนวนิยายเรื่องนี้ก็ได้รับรางวัล le prix littéraire du Rotary International 2008 และ le Prix des libraires 2008 นอกจากนี้ นวนิยายเรื่องนี้ยังได้รับการถ่ายทอดเป็นภาษาต่างประเทศอีกหลายภาษา มีผลให้ผู้คนทั่วโลกหันมาตระหนักถึงข้อเด่น ข้อด้อยของเด็กฉลาดเกินวัย และเริ่มสนใจศึกษาพฤติกรรมตลอดจนยอมรับความสามารถพิเศษของเด็กกลุ่มนี้เพิ่มมากขึ้น

อันที่จริงผู้คนในประเทศที่พัฒนาแล้วต่างตระหนักถึงความสำคัญของเด็กฉลาดเกินวัยในสังคมมานานแล้ว ดังจะเห็นได้จากเมื่อปี ค.ศ. ๒๐๐๓ ประเทศฝรั่งเศสตั้งโรงเรียนลีโอนาร์โด ดา วินชี (L'école Léonard de Vinci) เป็นโรงเรียนสำหรับเด็กฉลาดเกินวัยโดยเฉพาะขึ้นเป็นแห่งแรกขึ้นในกรุงปารีส¹ แต่ความรู้เกี่ยวกับเด็กฉลาดเกินวัยในประเทศไทยยังเป็นเรื่องใหม่อยู่มาก มีน้อยคนนักที่จะรับรู้เรื่องนี้ และหน่วยงานด้านการศึกษา

¹ <http://www.creersonecole.com/index.php?page=ecolemois&id=14>.

ก็ยังไม่ได้เตรียมการเรียนการสอนที่เหมาะสมให้กับเด็กกลุ่มนี้ ดังนั้น จึงเห็นสมควรที่จะนำเรื่องราวของเด็กฉลาดเกินวัยมาถ่ายทอดให้ผู้อ่านได้รับรู้ผ่านตัวละคร Lou Bertignac ซึ่ง Delphine de Vigan ได้สร้างให้มีชีวิตเหมือนจริงในนวนิยายเรื่อง *No et moi* มาศึกษารายละเอียด เพื่อให้ผู้อ่านชาวไทยได้เข้าใจและตระหนักถึงการใช้ชีวิตของเด็กกลุ่มนี้มากยิ่งขึ้น

เด็กฉลาดเกินวัยที่ภาษาฝรั่งเศสเรียกว่า “l’enfant intellectuellement précoce” หรือ “le surdoué” (DuchéD,-J, 1988) หรือ “le dyssynchrone” ซึ่งตรงกับคำว่า “gifted child” ในภาษาอังกฤษ หมายถึง “เด็กที่มีพรสวรรค์หรือเด็กที่มีความสามารถพิเศษ หมายถึง เด็กที่มีเชาวน์ปัญญาเป็นเลิศ มีความสามารถยอดเยี่ยมเป็นพิเศษในทางหนึ่งทางใด”¹ ซึ่งตรงกับที่จูเลีย เดอ อาจูริอาแกร์รา (Julian de Ajuriaguerra) นักวิชาการด้านจิตวิทยาชาวฝรั่งเศสได้กล่าวไว้ว่า “On appelle enfant surdoué celui qui possède des aptitudes supérieures qui dépassent nettement la moyenne des capacités des enfants de son âge.”²

ส่วนรัตน ศิริพานิช ผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยา ได้อธิบายโดยอ้างอิงจากหนังสือของ ฮัลลาฮัน และ คอฟฟ์แมน รวมทั้ง ฮาร์ดแมน (Hallahan & Kauffman and Hardman) ว่า “เด็กฉลาดเกินวัยเป็นเด็กปัญญาเลิศมีประสาทรับรู้รอบไวเป็นพิเศษ มีความอยากรู้อยากเห็นอย่างเข้มข้น มีความสามารถในการแก้ปัญหาและเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ใน

ระดับสูง มีแรงจูงใจและขยันอดทน มีแรงผลักดันที่จะจัดระเบียบดำเนินงานให้สมบูรณ์ปราศจากที่ติ ชอบแสวงหาสิ่งที่ท้าทาย มีความคิดสร้างสรรค์และมีอารมณ์ขัน มีความรอบรู้เรื่องต่าง ๆ มีอิสระในด้านความคิดและการกระทำ สนใจความพิสดาร อลังการ มีความรู้สึกละเอียดลึกซึ้งและว่องไว สามารถเรียนรู้อะไรได้รวดเร็วง่ายดายมากกว่าเพื่อนในวัยเดียวกัน มีความสามารถดีเยี่ยมในการจดจำข้อมูลต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องแม่นยำ และไม่ลืมหรือลืมยาก มีความสามารถในการอ่านหนังสือได้ตั้งแต่วัยเยาว์ และอ่านหนังสือในระดับเกินวัยได้อย่างแตกฉาน มีความสามารถในการเจรจา สามารถใช้ศัพท์สูงอย่างผู้ใหญ่ได้อย่างถูกต้อง รู้จักคำมาก อีกทั้งสามารถเขียนและพูดอธิบายความคิดอ่านของตนได้อย่างชัดเจน สามารถเรียนรู้วิชาแขนงต่าง ๆ ได้ดีพร้อมกันและมักจะสนใจค้นคว้าเรียนรู้สิ่งที่คนอื่นไม่รู้ และมีทักษะพิเศษในด้านดนตรี นาฏศิลป์ การละคร และอื่น ๆ ตามความถนัดของตน”³

นอกจากนั้น ศรีเรือน แก้วกังวาล นักจิตวิทยายังกล่าวเสริมว่า “เด็กปัญญาเลิศ คือ เด็กที่มีความสามารถสูงทางวิชาการ มีความจำเป็นเลิศ ช่างซักช่างถาม มีความคิดอ่านลึกซึ้งสุขุม รู้จักแก้ปัญหา รู้จักยืดหยุ่น มีอารมณ์ขัน มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความสนใจหลากหลาย รู้จักใฝ่หาความรู้ด้วยตนเอง มีสมาธิในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่ตนสนใจ มีความถนัดด้านใดด้านหนึ่งเป็นพิเศษอย่างเด่นชัด (เช่น งานฝีมือ กีฬาบางอย่าง ความสามารถในการร้องเพลง เล่นดนตรี) หรือบางคนอาจมีความถนัดเป็นเลิศหลายด้าน มีความ

¹ ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมศัพท์จิตวิทยา. กรุงเทพฯ: ศักติโสภาคการพิมพ์. ๒๕๔๘. หน้า ๙๖.

² De Ajuriaguerra, J. *Manuel de psychiatrie de l'enfant*, éditions Masson, Paris, 1974.

³ รัตน ศิริพานิช. เชาวน์ปัญญาและการทดสอบ. ในจิตวิทยาทั่วไป. จิราภา เต็งไธรัตน์และคณะ. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. หน้า ๒๙๔-๒๙๗.

สามารถด้านการประสานความสัมพันธ์ของกล้ามเนื้อและประสาทสัมผัสเป็นอย่างดี” อย่างไรก็ตาม อาจารย์ศรีเรือน แก้วกังวาล ยังได้กล่าวเพิ่มเติมว่า มีนักวิชาการบางท่านให้คำอธิบายไว้ว่า “เด็กปัญญาเลิศมักซีโรค รุ่มง่ามหรือมีความพิการบางอย่าง มักมีปัญหาในด้านสัมพันธ์ภาพกับผู้อื่น ชอบหมกมุ่นอยู่กับตนเอง และมีโลกส่วนตัว”¹

สรุปได้ว่า เด็กฉลาดเกินวัย คือ เด็กที่มีสติปัญญาเหนือกว่าเด็กวัยเดียวกันทั่วไป สามารถเรียนรู้เรื่องราวต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว แต่ในขณะเดียวกันก็มีปัญหาเรื่องการคบเพื่อนวัยเดียวกัน พวกเขารู้สึกแปลกแยก ปรับตัวเข้ากับเด็กวัยเดียวกันได้ยาก ในด้านสรีระ เด็กกลุ่มนี้มักมีรูปร่างเล็กกว่าเด็กวัยเดียวกัน พวกเขาจึงรู้สึกว่าตนเองประหลาดไม่เหมือนผู้อื่น จนต้องปลีกตัวอยู่ตามลำพังในโลกส่วนตัวจนเกิดปัญหาด้านสภาวะจิตใจในที่สุด

ลู แบร์ติญัก เด็กฉลาดเกินวัยในนวนิยายเรื่อง “No et moi”

เดลฟิน เดอ วิกอง นักเขียนนวนิยายร่วมสมัยได้ถ่ายทอดประสบการณ์เกี่ยวกับเด็กฉลาดเกินวัยของตนเองและบุตรสาวลงในนวนิยายเรื่อง “No et moi” ซึ่งตีพิมพ์เมื่อปี ค.ศ. ๒๐๐๗ โดยสำนักพิมพ์ Jean-Claude Lattès ประเทศฝรั่งเศส และแปลเป็นภาษาไทยในชื่อว่า “ฉันกับโน”² ดังที่เธอให้สัมภาษณ์ผ่านเว็บไซต์ Internaute ว่า “mon histoire familiale fait que mon adolescence a été une grande période de silence, où la

révolte n'était pas possible. Je me suis rattrapée après ! Et j'ai une fille de 12 ans et je suis souvent surprise par les propos qu'elle peut tenir ou par ce qu'elle écrit dans ses rédactions”³ ด้วยเหตุนี้ เธอจึงสามารถถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกของลู แบร์ติญัก ตัวละครเอกของเรื่องได้อย่างเป็นธรรมชาติเหมือนมีชีวิตจริงเป็นอย่างยิ่ง ยิ่งกว่านั้น เดลฟิน เดอ วิกอง ยังเคยทำงานในตำแหน่ง la directrice d'études pour un institut spécialisé dans l'«observation des conditions sociales» à Alforville)⁴ ก่อนจะมาเป็นนักเขียนเต็มตัวในปี ค.ศ. ๒๐๐๗ ดังนั้น นอกจากนวนิยายเรื่องนี้จะสะท้อนให้เห็นภาพอันแท้จริงของเด็กฉลาดเกินวัยแล้ว ยังนำเสนอปัญหาของเด็กเร่ร่อนในประเทศฝรั่งเศสอีกด้วย เนื่องจากลู แบร์ติญัก เด็กหญิงอายุ ๑๓ ปีที่ฉลาดเกินวัยได้พยายามเข้าไปช่วยเหลือนโน (No) หรือโนลเวนน์ (Nolwenn) เด็กสาวเร่ร่อนวัย ๑๘ ปีให้รอดพ้นจากสภาพชีวิตอันเลวร้ายที่ประสบอยู่ ลูคิดตามประสาเด็กฉลาดเกินวัยว่าปัญหาคนเร่ร่อนต้องมีทางแก้ แต่เธอไม่ได้ตระหนักถึงความซับซ้อนทางด้านอารมณ์และความบอบช้ำทางด้านจิตใจของคนเร่ร่อน อีกทั้งทัศนคติของคนในสังคมเกี่ยวกับปัญหาคนเร่ร่อน ซึ่งเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อน ยิ่งไปกว่านั้น ผู้เขียนยังสร้างลูให้มีอารมณ์ความรู้สึกสลับซับซ้อนกว่าเด็กฉลาดเกินวัยทั่วไป เนื่องจากลูประสบกับปัญหาขาดความอบอุ่นในครอบครัว โหยหาความรักจากแม่ จึงทำให้ลูเด็กฉลาดเกินวัยในเรื่อง “ฉันกับโน” มีความน่าสนใจกว่าเด็กฉลาดเกินวัยทั่วไป

¹ ศรีเรือน แก้วกังวาล. จิตวิทยาเด็กที่มีลักษณะพิเศษ. หมอชาวบ้าน. ๒๕๔๕. หน้า ๑๑๘-๑๑๙.

² นิษฐา บุญข้า. บทแปลเรื่อง “ฉันกับโน” (ภาคแรก) ของเดลฟิน เดอ วิกอง พร้อมบทวิเคราะห์. ธรรมศาสตร์. ๒๕๕๓. และ ยุวเรศ เลหาพรรค. บทแปลเรื่อง “ฉันกับโน” (ภาคจบ) ของเดลฟิน เดอ วิกอง พร้อมบทวิเคราะห์. ธรรมศาสตร์. ๒๕๕๔.

³ <http://www.linternaute.com/livre/interview-chat/delphine-de-vigan/delphine-de-vigan.shtml>.

⁴ <http://www.lexpress.fr/culture/livre/une-romaniere-surdouee-822361.html>.

ข้อเด่นของลู แบร์ติญัก เด็กฉลาดเกินวัย

หลังจากศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับคุณสมบัติพิเศษของเด็กฉลาดเกินวัยทั่วไปและนำข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์ลักษณะของลูก็พบว่าเธอมีคุณสมบัติตรงกับคำจำกัดความของเด็กฉลาดเกินวัยอย่างชัดเจน

สิ่งแรกที่เห็นได้ชัด คือ ลูอ่านออก เขียนได้เอง ตั้งแต่เรียนชั้นอนุบาล เธอจึงไม่ต้องเรียนชั้นเตรียมประถม แต่กระนั้นเมื่อเข้าเรียนชั้นประถมสิ่งที่ครูสอนก็เป็นสิ่งที่ง่ายเกินไปสำหรับเธอ เธอจึงไม่สนใจในสิ่งที่ครูสอนและรู้สึกเบื่อหน่ายเป็นอย่างยิ่ง สุดท้ายเธอได้เรียนข้ามชั้น ป. ๔ อีกครั้ง ลูได้เล่าประสบการณ์ชีวิตที่ผู้อ่านได้ทราบมาว่า «J'ai appris à lire quand j'étais à la maternelle, alors je ne suis pas allée au CP, et puis après j'ai sauté le CM1. En fait je m'ennuyais tellement que j'enroulais mes cheveux autour d'un doigt et je tirais dessus, toute la journée, alors au bout de quelques semaines j'ai eu un trou. Au troisième trou, j'ai changé de classe.¹»

ด้วยเหตุนี้พ่อแม่ของเธอจึงตัดสินใจส่งเธอไปเรียนที่โรงเรียนพิเศษสำหรับเด็กฉลาดเกินวัยที่อยู่ห่างไกลจากปารีส ซึ่งข้อดีของการไปเรียนที่โรงเรียนแห่งนี้ทำให้เธอไม่รู้สึกละแวกแปลกแยกไปจากเด็กคนอื่นและใช้ชีวิตอยู่ที่นั่นได้อย่างราบรื่น [...] et j'étais inscrite à Nantes dans un collège spécialisé pour les enfants intellectuellement précoces.²

ลูเป็นเด็กฉลาดเกินวัยที่มีพัฒนาการด้านสติปัญญาเหนือกว่าเด็กวัยเดียวกัน เธอมีไอคิวสูงถึง ๑๖๐ เธอจะมีความคิดและจินตนาการล้ำหน้าเด็กคนอื่น ๆ แตกต่างกันไปตามสถานการณ์ เช่น เมื่อเธอทำรายงานหน้าชั้นเรียนจบ ครูกับเพื่อนร่วมชั้นพากันเจียบ เธอรู้สึกอึดอัด เธอจึงนึกถึงอุปกรณ์ไฮเทคเพื่อช่วยให้เธอเอาตัวรอดได้ ทั้ง ๆ ที่อุปกรณ์นั้นไม่มีอยู่จริง เช่น une fonction téléportation-immédiate-vers-dix-minutes-plus-tard หรืออุปกรณ์เคลื่อนย้ายข้อมูล-ในทันทีทันใด-ประมาณ-สิบ-นาที-ต่อ-มา³

นอกจากจะมีสติปัญญาเหนือกว่าเด็กวัย ๑๓ ปีทั่วไปแล้ว ลูยังเป็นเด็กที่อยากรู้อยากเห็นมากเป็นพิเศษ เธอสามารถศึกษาค้นคว้าและเรียนรู้เรื่องราวต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง ทั้งนี้ เธอชอบค้นคว้าหาข้อมูลทั้งในหนังสือและจากอินเทอร์เน็ต เช่น เมื่อเธอทราบว่าแม่ของเธอตั้งครรภ์ แทนที่เธอจะสงสัยว่าน้องจะเป็นผู้ชายหรือผู้หญิง เธอกลับสนใจว่า แม่ตั้งครรภ์ได้อย่างไร และเริ่มศึกษาเรื่องระบบสืบพันธุ์ของเพศหญิงและพัฒนาการของเด็กทารกด้วยตนเอง เธอฝึกฝนศึกษาข้อมูลดังกล่าวจากสารานุกรมและในอินเทอร์เน็ตจนสามารถเข้าใจองค์ความรู้ที่เป็นวิทยาศาสตร์เหล่านั้นได้เป็นอย่างดี แม้ว่าศัพท์เหล่านั้นซับซ้อนเกินกว่าที่เด็กวัยเดียวกันจะเข้าใจได้

หากเธอค้นคว้าแล้ว แต่ยังหาคำตอบไม่ได้ เธอจะไม่ล้มเลิกความตั้งใจ แต่จะซักถามผู้อื่นจนได้คำตอบที่เธอคิดว่าถูกต้องชัดเจน และขจัดข้อสงสัยได้ เห็นได้ว่าเธอชอบตั้งคำถามต่าง ๆ กับพ่อ

¹ De Vigan, Delphine. No et moi. Jean-Claude Lattès. 2007. P.18-19.

² De Vigan, Delphine. No et moi. Jean-Claude Lattès. 2007. P.58.

³ นิษฐา บุญซา. บทแปลเรื่อง “ฉันกับโน” (ภาคแรก) ของเดลฟิน เดอ วีกองพร้อมบทวิเคราะห์. ธรรมศาสตร์. ๒๕๕๓. หน้า ๕๑.

อย่างไม่หยุดหย่อน ซึ่งพอที่รู้ว่าลูกเป็นเด็กฉลาดเกินวัย ถ้าไม่ได้คำตอบลูกจะไม่หยุดถาม พ่อจึงต้องหาคำตอบให้เธอจนได้

คุณสมบัติของเด็กฉลาดเกินวัยอีกประการหนึ่ง คือ รู้ทันความคิดของคนอื่นโดยการสังเกตสีหน้าและท่าทาง เธอแน่ใจว่าเธอสามารถอ่านความรู้สึกของคนอื่นได้เหมือนเธออ่านป้ายประกาศ เช่น ตอนที่เธอกับโนเด็กสาวเร่ร่อนที่เธอไปสัมภาษณ์เพื่อทำรายงานนั่งอยู่ในร้านร้านกาแฟ ในสิ่งรื้อดัก้าพนักงานเสิร์ฟสั่งและกำลังจะถามอายุโนเพราะไม่แน่ใจว่าเธออายุต่ำกว่าที่ทางการกำหนดให้จำหน่ายแอลกอฮอล์หรือไม่ โนกลับจ้องตาพนักงานเสิร์ฟ ลูเข้าใจปฏิกิริยาของโนเป็นอย่างดี รู้ว่าโนไม่พอใจและไม่อยากให้พนักงานเสิร์ฟถามอายุ

นอกจากลูจะรู้ทันความคิดของผู้อื่นแล้ว เธอยังเป็นเด็กที่จิตใจละเอียดอ่อนและไวต่อความรู้สึกของผู้อื่น เธอสามารถล่วงรู้ความคิดของคนอื่นได้ทั้ง ๆ ที่คนเหล่านั้นไม่ได้แสดงออกมาชัดเจน หรือแม้ว่าคนอื่น ๆ จะเสแสร้งเธอก็ยังจับได้อยู่ดี โดยเฉพาะหากคนคนนั้นเป็นผู้ใกล้ชิดอย่างพ่อของเธอ

ลูชอบขบคิดเรื่องราวต่าง ๆ อยู่ตลอดเวลา เธอกล่าวว่าสมองของเธอทำงานไม่เคยหยุดนิ่ง เหมือนกับที่ Philippe Guillou กล่าวถึงเด็กฉลาดเกินวัยไว้ว่าพวกเขามี “une véritable envie de faire tourner son cerveau”¹ ลูแสดงให้เห็นชัดเจนว่าสมองของเธอสามารถบันทึกทุกสิ่งไว้ได้ นอกจากนี้เธอยังสามารถเก็บสะสมคำที่เธอเรียนรู้มาได้ด้วยเช่นกัน ยิ่งกว่านั้น เธอยังสามารถลบสิ่งต่าง ๆ ออกจากสมองได้ เพื่อว่าสมองของเธอจะไม่อัดแน่นจนเกินไป ราวกับว่าสมองของเธอเป็นเครื่องคอมพิวเตอร์

คุณสมบัติที่พิเศษกว่าเด็กทั่วไปอีกประการหนึ่ง คือ ลูชอบทำสิ่งที่ยากและท้าทายอยู่เสมอ เห็นได้จากที่เธอเลือกทำรายงานหัวข้อกลุ่มคนเร่ร่อน ในขณะที่เพื่อนร่วมชั้นพากันหัวเราะขบขัน เพราะเห็นว่าเป็นเรื่องตลก พวกเขามองว่าเป็นเรื่องเกินความสามารถของเด็กอายุ ๑๓ ปีอย่างลูจะทำได้ แม้กระทั่งครูเองก็ไม่มั่นใจ แต่ลูรู้ว่าตนเองทำได้ เธอจึงอธิบายขั้นตอนการทำรายงานให้ครู และครูก็อนุญาตให้เธอทำรายงานหัวข้อดังกล่าว

เมื่อถึงเวลาทำรายงานหน้าชั้นลูก็ทำได้ยอดเยี่ยม เธอสามารถนำเรื่องราวชีวิตของคนเร่ร่อนมาถ่ายทอดให้ครูและเพื่อนร่วมชั้นได้รับทราบ โดยลงพื้นที่ไปสัมภาษณ์ซักถามและคลุกคลีกับคนเร่ร่อนเพื่อเก็บข้อมูลที่ถูกต้องด้วยตนเองราวกับเป็นนักวิจัยคนหนึ่ง ทำให้ครูกับเพื่อน ๆ ยอมรับเธอในที่สุด

ลักษณะพิเศษของลูที่เห็นได้อย่างชัดเจนอีกประการหนึ่งคือ หลังจากเธอสัมภาษณ์โนเพื่อเอาข้อมูลมาทำรายงานเสร็จแล้ว เธอก็ต้องการให้โนเข้ามาอยู่ในบ้าน เธอจึงเตรียมตัวเป็นอย่างดีเพื่อให้พ่อแม่อนุญาตให้โนมาอยู่ด้วย ทั้งนี้ เธอได้เตรียมบทพูดที่เป็นข้อโต้แย้งที่มีทั้งบทนำ บทเสนอ บทคัดค้าน ข้อสังเคราะห์ และบทสรุปตามที่เธอเคยเรียนมา และฝึกพูดจนคล่องแคล่ว จากนั้นก็หาจังหวะที่เหมาะสมเพื่อพูดกับพ่อแม่ จนพวกเขาไม่สามารถคัดค้านเธอได้ และอนุญาตให้โนเข้ามาอยู่ในบ้านในที่สุด

ข้อดีของเด็กฉลาดเกินวัย ลู แบร์ติญัก

แม้ว่าลูจะมีความสามารถทางด้านสติปัญญาเหนือกว่าเด็กทั่วไป แต่ในขณะเดียวกันเธอก็ไม่

¹ <http://france-jeunes.net/lire-les-enfants-precoces-8604.htm>.

สามารถทำสิ่งง่าย ๆ ที่เด็กทั่วไปทำได้ ไม่สามารถเข้าใจสิ่งที่เด็กทั่วไปเข้าใจได้ รู้สึกอึดอัดและทรมานใจกับปัญหาลักษณะนี้อยู่ไม่น้อย เพราะเหตุนี้เธอจึงรู้สึกแปลกแยก เป็นปมด้อย และต้องอยู่อย่างโดดเดี่ยวตลอดเวลา

ปัญหาที่เห็นชัดที่สุด คือ ลูมีไอคิวสูงถึง ๑๖๐ แต่เธอไม่สามารถผูกเชือกกรองเท้าได้ ซึ่งปกติแล้วการผูกเชือกกรองเท้าเป็นเรื่องที่เด็กทั่วไปทำได้ง่ายตาย เมื่อล้มลงไปดูเชือกผูกกรองเท้าเธอก็รู้สึกหงุดหงิดและโกรธตัวเอง

ปัญหาต่อมาเกิดขึ้นหลังจากที่เธอย้ายจากโรงเรียนพิเศษสำหรับเด็กฉลาดเกินวัยมาเรียนอยู่ที่โรงเรียนธรรมดาสำหรับเด็กทั่วไป ลูไม่สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างเด็กปกติ ไม่อาจเข้าร่วมวงพูดคุยสนทนาหรือทำกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเพื่อนร่วมชั้น อีกทั้งเพื่อน ๆ ต่างพากันเรียกเธอเชิงล้อเลียนว่า “le cerveau” หรือ “เจ้าสมองใส” จนทำให้ลูขาดความมั่นใจในตนเองและกลายเป็นเด็กมีปัญหาด้านสภาวะอารมณ์

เมื่อถึงเวลาพักเที่ยงเธอก็จะปลีกตัวไปอยู่คนเดียว เพราะคนอื่นมองว่าเธอแปลกประหลาด ซึ่งปัญหาลักษณะนี้ไม่ได้เป็นปมด้อยที่เกิดจากตัวเธอ แต่เป็นปมด้อยที่ผู้อื่นกระทำกับเธอ และในเมื่อเธอไม่สามารถคบเพื่อนวัยเดียวกับเธอได้ เธอจึงต้องเลือกคบผู้ที่มีอายุมากกว่า เนื่องจากพวกเขามีความคิดเท่า ๆ กับเธอ เห็นได้ว่าลูไม่มีเพื่อนคนอื่นในชั้นเรียนนอกจากลูกาส์เพราะเขามีอายุมากกว่าเธอถึงสี่ปี เนื่องจากลูกาส์เรียนซ้ำชั้นสองปี ในขณะที่ลูเรียนข้ามชั้นสองปี ที่สำคัญคือเขาไม่ได้คิดว่าลูเป็นเด็กฉลาดเหมือนที่เพื่อนร่วมชั้นคนอื่นคิดกัน เขาคอยให้กำลังใจและคอยช่วยเหลือลูเสมอ เนื่องจากเขามีประสบการณ์ชีวิตมากกว่าลู นอกจากลูกาส์แล้ว เธอยังเข้ากับโน้ได้ดีด้วยเช่นกัน ทั้งนี้

เพราะโน้อายุมากกว่าเธอถึงห้าปี ลูสามารถเล่าเรื่องราวต่าง ๆ ให้โน้ฟังได้โดยไม่รู้สึกละอายใจ และโน้เองก็รับฟังอย่างตั้งใจ

แต่การมีปมด้อยก็ไม่ได้ทำให้ลูท้อถอย เห็นได้ว่าบางครั้งเมื่อเธอเห็นเพื่อน ๆ เล่นเอ็มเอสเอ็น ส่งเอสเอ็มเอส คุยโทรศัพท์ และนั่งร้านกาแฟ เธอก็อยากทำอย่างเพื่อน ๆ เช่นกัน เธอต้องการเข้าถึงคนเหมือนคนอื่น ต้องการแต่งตัวสวย ๆ ไปงานเลี้ยง เช่น ครึ่งหนึ่งเพื่อน ๆ ชวนเธอไปงานเลี้ยง เธอก็ตอบรับและเตรียมการไว้อย่างดี พอถึงวันงานเธอเกิดไม่มั่นใจในตนเองเพราะรู้สึกว่าการแต่งตัวของตัวเองดูเล็กกว่าเด็กทั่วไป รู้สึกว่าตนเองประหลาดในที่สุด เธอจึงตัดสินใจไม่ไปงานเลี้ยง เพื่อน ๆ จึงพากันไม่คุยกับเธอ

บางครั้งลูมองปัญหาบางอย่างเป็นเรื่องเล็กน้อย ทั้ง ๆ ที่ปัญหาเหล่านั้นเป็นเรื่องใหญ่ เช่น เธอมองว่าการแก้ปัญหากลุ่มคนเร่ร่อนนั้นทำได้ไม่ยาก และคิดไปว่าปัญหาที่มีอยู่ทุกวันนี้มีสาเหตุมาจากคนในสังคม เป็นเพราะพวกเขามองข้ามปัญหาเหล่านี้ไป พวกเขาไม่ได้ลงมือแก้ไขอย่างจริงจัง พวกเขามัวแต่ให้ความสนใจเรื่องอื่น ๆ ไม่เล็งเห็นถึงความสำคัญของปัญหากลุ่มคนเร่ร่อน และเธอก็ตัดสินใจในสังคมว่า ทำไมคนเร่ร่อนถึงล้นได้ แต่กลับไม่รับเลี้ยงคนเร่ร่อน ทั้งนี้เพราะเธอไม่เห็นความจริงและความซับซ้อนของสังคม เธอไม่รู้ว่าการเลี้ยงสุนัขนั้นง่ายกว่ารับเลี้ยงคน

ทั้งนี้เป็นเพราะเธอคิดตามประสาเด็กฉลาดเกินวัยว่า คนเราประดิษฐ์คิดค้นสิ่งต่าง ๆ ที่ยิ่งใหญ่ได้ตลอดเวลา แต่คนเราก็กังหันให้คนเร่ร่อนเสียชีวิตบนท้องถนนได้เช่นกัน

นอกจากลูจะมีปัญหาที่เกิดจากการเป็นเด็กฉลาดเกินวัยแล้ว เธอยังประสบปัญหาครอบครัว

เนื่องจากเธอขาดความรักความอบอุ่นจากแม่ เพราะ
ว่าหลังจากที่ตาฮิส (Thaïs) น้องสาวของเธอที่เพิ่ง
คลอดได้ไม่นานเสียชีวิตไป แม่ของเธอก็เริ่มป่วย
จนกลายเป็นโรคซึมเศร้าขั้นหนักจนไม่สามารถดูแล
เธอได้ ทำให้ลูรู้สึกโดดเดี่ยวกว่าเด็กทั่วไปจนทำให้
เธอกลายเป็นเด็กที่ขาดความมั่นใจในตนเอง ขาด
ความอบอุ่นมากขึ้น เพราะแม้ว่าพ่อจะทำหน้าที่ดูแล
เธอเป็นอย่างดี แต่พ่อก็ไม่สามารถทำหน้าที่แทนแม่
ได้อย่างสมบูรณ์ ลูยังคงโหยหาความรักจากแม่อยู่
ตลอดเวลา เพราะนับตั้งแต่ตาฮิสเสียชีวิตไป แม่
ไม่ได้แสดงความรักต่อเธอเหมือนเมื่อก่อนอีกแล้ว

การปรับตัวให้เข้ากับสังคมและโลกแห่งความเป็นจริงของลู เบร์ติญัก

ลูเริ่มสนใจเพศตรงข้ามและต้องการให้เพศ
ตรงข้ามหันมาสนใจเธอเหมือนวัยรุ่นทั่วไป เช่น
ตอนแรก ๆ ที่เจอลูกาส เธอจะรู้สึกแปลก ๆ และ
เมื่อเริ่มสนิทกับเขา เธอก็ไม่พอใจที่เห็นเขาไปคุยกับ
คนอื่น

เมื่อลูได้รู้จักกับโนจากการที่เธอลงพื้นที่ไป
สัมภาษณ์เพื่อทำรายงาน ลูได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ
มากขึ้น เธอเริ่มพูดคุยและเล่าเรื่องราวต่าง ๆ ให้โน
ฟังได้ทุกอย่าง เริ่มใกล้ชิดผูกพันกับโนจนเธอรูสึก
ว่าตนเองไม่ได้แตกต่างไปจากคนทั่วไปมากนัก โน
ทำให้ลูมีเพื่อนเหมือนเด็กทั่วไปและลูก็มีน้ำใจช่วย-
เหลือคนที่ลำบากกว่าเหมือนกับเด็กคนอื่น ๆ ที่รัก
และช่วยเหลือเพื่อน เห็นได้ชัดว่าเธอตั้งใจแน่วแน่
ที่จะช่วยเหลือโนโดยการพาโนเข้าไปอยู่ที่บ้าน ให้
ความรักความสนิทสนม แม้กระทั่งต่อมาพ่อไม่
อนุญาตให้โนอยู่ที่บ้านอีกต่อไป ลูก็ยังตามไปช่วย-
เหลือโน เพราะเธอรักเพื่อน ลูพาโนไปอาศัยอยู่ที่
อพาร์ทเมนต์ของลูกาส จากนั้นลูก็เริ่มประพาดิตัว
เหมือนเด็กวัยรุ่นทั่วไป เช่น เมื่อพ่อแม่เห็นว่าเธอ

ไปมาหาสู่กับลูกาสบ่อยไป เธอก็อ้างว่าเธอไปตีว
หนังสือหรือไปทำรายงานหรือทำกิจกรรมกับเพื่อน
ทำให้ต้องกลับบ้านช้า เหมือนอย่างที่ยัชรุ่นทั่วไป
นิยมยกมาเป็นข้ออ้างกับพ่อแม่

นอกจากนี้ ลูยังเริ่มมีปฏิกิริยาโต้ตอบคนรอบ
ข้างและเริ่มเผชิญหน้ากับความจริง ทั้งที่ก่อนหน้านี้
หากมีเหตุการณ์ต่าง ๆ เกิดขึ้น เธอก็จะนั่งเฉย
หรือไม่ก็หลีกเลี่ยงไป เช่น ตอนที่เมอสิเออร์มาแรงดู
อีกเซลล์ แวร์นุซ์เรื่องทำสีผม ลูก็แสดงความเห็น
ว่าครูไม่มีสิทธิ์ดูเพื่อนของเธอ จนในที่สุดครูไล่เธอ
ให้ไปอยู่ในห้องพักนักเรียนที่มีครูคุมเข้ม

แต่เมื่อเธอพยายามทำทุกอย่างเต็มที่แล้ว
เธอก็ยอมรับว่าโลกแห่งจินตนาการและอุปสรรค
ไฮเทคในจินตนาการไม่สามารถช่วยเธอได้ เธอต้อง
ใช้สติปัญญาในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เธอจึงเริ่ม
ทำความเข้าใจโลกแห่งความเป็นจริงมากขึ้นและใช้
จินตนาการน้อยลง ลูเริ่มเรียนรู้ว่าการที่เธอพยายาม
ยื่นมือเข้าไปช่วยเหลือโนให้พ้นจากสภาพความเป็น
อยู่ของเด็กเร่ร่อนนั้นเป็นเรื่องใหญ่เกินกว่าที่เด็กวัย
๑๓ ปีอย่างเธอจะทำได้ แม้ว่าเธอจะเป็นเด็กฉลาด
เกินวัยก็ตาม เพราะเรื่องดังกล่าวเป็นเรื่องที่สลับซับซ้อน
ทั้งด้านจิตใจของโนเองและด้านความคิดของ
คนในสังคม แม้ว่าลูโชคดีที่พ่อแม่ของเธอยอมรับ
ให้โนเข้ามาอยู่ในบ้าน แต่ท้ายที่สุดโนก็ไม่สามารถ
ปรับตัวได้ เธอดื่มสุรา เสพยาเสพติด ทำตัวเหลว-
ไหล จนต้องออกจากบ้านไปตามทางของเธอ

เรื่องของโนเป็นตัวละครต้นที่สำคัญที่ทำให้ลู
อยู่กับโลกแห่งความเป็นจริงได้อย่างดี ลูเรียนรู้ว่า
ลำพังตัวเธอไม่สามารถจะยื่นมือไปช่วยโนได้ เพราะ
ปัญหาที่โนประสบอยู่ซับซ้อนกว่าที่เธอคิด แม้ว่าเธอ
จะช่วยแล้วแต่ปัญหาของโนก็ใหญ่เกินไปเนื่องจาก
มีปัญหาด้านการทำงานซึ่งสังคมเข้ามาเกี่ยวข้อง

อย่างไรก็ตาม เมื่อโนบอกเธอว่าโนจะไปอยู่ไอร์แลนด์กับคนรักของเธอ ลูกก็ตัดสินใจจัดกระเป๋าหนีไปกับโนโดยไม่บอกให้พ่อแม่ทราบ เพราะเธอรักและผูกพันกับโน แต่เมื่อโนทิ้งเธอไว้ที่สถานีรถไฟและหนีไปคนเดียว ลูกไม่ได้โกรธโนแต่อย่างใด ไม่ตีโพยตีพาย เพราะเข้าใจดีว่าโนหวังดีไม่ต้องการให้เธอลำบาก ลูกคิดว่าตนเองควรจะกลับบ้าน เพราะไม่เช่นนั้นเธอก็จะกลายเป็นคนเร่ร่อนเหมือนโนอีกคน และเธอก็รู้ว่าไม่สามารถใช้ชีวิตเร่ร่อนอย่างโนได้ และประสบการณ์อันเลวร้ายครั้งนี้ก็ช่วยเปลี่ยนโลกทัศน์ให้เธอเข้าหาความจริงได้ดียิ่งขึ้น

ถึงกระนั้นก็นับว่าเป็นโชคดีของลูกด้วยเช่นกัน เพราะในระหว่างที่เธอหนีออกจากบ้าน แม่ซึ่งเคยหมกมุ่นอยู่กับเรื่องของตาอีสต์ที่เสียชีวิตไปจนลืมให้ความรักความอบอุ่นกับลูกได้เรียนรู้ว่า ไม่ควรครุ่นคิดถึงแต่ลูกที่เสียชีวิตไปแล้ว แต่ควรหันมาให้ความรักความอบอุ่นแก่ลูก และนับแต่นั้นมาแม่ก็หายป่วยและกลับมาทำหน้าที่ดูแลลูก ให้ความรักความอบอุ่นแก่ลูกเหมือนกับแม่ทั่วไป ลูกจึงได้เริ่มใช้ชีวิตแบบเด็กทั่วไปอย่างแท้จริง

สรุป

จากการศึกษาวิเคราะห์เรื่องราวทั้งหมดจะเห็นถึงลักษณะของเด็กฉลาดเกินวัยและพัฒนาการของเด็กฉลาดเกินวัยที่ต้องเรียนรู้และปรับตัวเข้ากับสังคมและโลกแห่งความเป็นจริง ผู้เขียนนวนิยายต้องการแสดงให้เห็นว่า เด็กฉลาดเกินวัยมีทั้งคุณสมบัติที่โดดเด่นกว่าเด็กทั่วไป แต่ในขณะเดียวกันพวกเขาก็มีปมด้อยด้วยเช่นกัน จุดเด่นของนวนิยายเรื่องนี้คือ นอกจากตัวละครเอกของเรื่องจะประสบปัญหาในแง่ของเด็กฉลาดเกินวัยแล้ว เธอยังประสบปัญหาครอบครัวซึ่งทำให้เธอปรับตัวเข้ากับสังคมได้ช้ากว่าปกติ เธอต้องค่อยๆ ปรับตัว

จนในที่สุด เธอสามารถกลับมาเป็นเด็กปกติได้ด้วยการเรียนรู้จากประสบการณ์ต่าง ๆ ของตนเอง นวนิยายเรื่องนี้สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาการใช้ชีวิตในสังคมของเด็กฉลาดเกินวัย เห็นได้ชัดว่าคนในสังคม โดยเฉพาะเด็กวัยเดียวกันปฏิบัติกับเด็กกลุ่มนี้ราวกับว่าพวกเขาเป็นเด็กประหลาด ดังนั้น คนในสังคมควรปฏิบัติต่อพวกเขาอย่างเหมาะสม เพื่อว่าเด็กกลุ่มนี้ก็จะใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างราบรื่น นอกจากนี้ ถ้าเด็กกลุ่มนี้ได้รับการศึกษาอย่างถูกวิธี พวกเขาจะกลายเป็นปัญญาชนที่มีคุณภาพ แต่ในทางกลับกันถ้าพวกเขาได้รับการปฏิบัติอย่างไม่เหมาะสม เด็กกลุ่มนี้จะกลายเป็นเด็กมีปัญหา ไม่สามารถใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข และสติปัญญาอันหลักแหลมที่มีอยู่ก็ไม่มีประโยชน์อีกต่อไป ดังนั้น คนในสังคมควรปฏิบัติต่อเด็กกลุ่มนี้เหมือนกับที่ปฏิบัติกับเด็กทั่วไป เพียงแต่ให้โอกาสพวกเขาได้แสดงความรู้ความสามารถด้านสติปัญญาที่มีอยู่อย่างเต็มที่ เพื่อให้พวกเขาใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้เหมือนกับเด็กทั่วไปเท่านั้น

บรรณานุกรม

หนังสือภาษาไทย

รัตน์ ศิริพานิช. (๒๕๔๒). “เชาวน์ปัญญาและการทดสอบ.” ในจิตวิทยาทั่วไป. จิราภา เต็งไตรรัตน์ และคณะ. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ศรีเรือน แก้วกังวาล. (๒๕๔๕). จิตวิทยาเด็กที่มีลักษณะพิเศษ. กรุงเทพมหานคร: หอมชาวบ้าน.

นิชชุดา บุญขำ. (๒๕๕๓). บทแปลเรื่อง “ฉันกับโน” (ภาคแรก) ของเดลฟิน เดอ วิกอง พร้อมบทวิเคราะห์. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, คณะศิลปศาสตร์, สาขาการแปลภาษาฝรั่งเศส-ไทย, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ยุวเรศ เลหาพรรค. (๒๕๕๔). บทแปลเรื่อง “ฉันกับโน” (ภาคจบ) ของเดลฟิน เดอ วิกอง พร้อมบทวิเคราะห์. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, คณะศิลปศาสตร์, สาขาการแปลภาษาฝรั่งเศส-ไทย, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

De Ajuriaguerra, J. (1974). *Problèmes psychosociologiques posés par les enfants «surdoués»*. In *Manuel de psychiatrie de l'enfant*. Paris: Masson.

De Vigan, Delphine (2007). *No et moi*. Paris : JC Lattès.

Duché, D.-J. (1988). Les enfants surdoués. *Encyclopédie Universalis*. Paris.

Sitographies

Léonard de Vinci : une école pour enfants surdoués. Consultez le 28 juillet 2009. france-jeunes. *Les enfants précoces*. Consultez le 29 juillet 2009. <http://www.france-jeunes.net>.

Interview de Delphine de Vigan sur No et moi. Consultez le 16 janvier 2009. <http://www.linternaute.com/livre/interview-chat/delphine-de-vigan/delphine-de-vigan.shtml>.

Une romancière surdouée. Consultez le 13 mars 2012. http://www.lexpress.fr/culture/livre/uneromanciere-surdouee_822361.html.

